

2007-06-15

Miljödepartementet

Enheten för naturresurser

Rådets möte den 28 juni 2007

Dagordningspunkt 4

Rubrik: Europaparlamentets och rådets direktiv om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring av direktiv 2000/60/EG.

Dokument: Dokument inför rådsmötet har ej ännu inkommit.

Tidigare dokument: KOM(2006) 397 slutlig, Fakta-PM
Miljödepartementet 2006/07:FPM 12

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: December 2006

Bakgrund

I ramdirektivet om vatten 2000/60/EG fastställs ett system för att hantera kemisk förorening av ytvatten och grundvatten. I ramdirektivet om vatten anges att kommissionen ska lägga fram särskilda förslag angående prioriterade ämnen i ytvatten.

Mot bakgrund av detta har kommissionen presenterat ett meddelande¹ vilket innehåller en bredare ram och beskrivning av kommissionens strategi för att hantera kemisk förorening i ytvatten i EU. Meddelandet åtföljs av ett förslag till direktiv om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område i enlighet med artikel 16 i ramdirektivet om vatten.

¹ KOM(2006) 398 slutlig, Meddelande från kommissionen till Parlamentet, Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa kemisk förorening av ytvatten i Europeiska unionen

Prioriterade ämnen i ytvatten är kemiska föroreningar som utgör ett särskilt hot i ytvatten inom EU. Enligt artikel 16 i ramdirektivet om vatten skall kommissionen lägga fram förslag till miljökvalitetsnormer för de prioriterade ämnena. I beslut 2455/2001/EG² har 33 ämnen valts ut som prioriterade ämnen. Vissa prioriterade ämnen bedöms vara särskilt farliga. Dessa benämns prioriterade farliga ämnen och syftet är åtgärder ska vidtas för att utsläpp och spill av dessa ska upphöra eller stegvis elimineras. Bland de 33 prioriterade ämnena skall kommissionen, utöver 11 ämnen som redan valts ut i beslut 2455/2001/EG, ange ytterligare prioriterade farliga ämnen ur en grupp på 14 ämnen som omfattas av granskning enligt kraven i beslut nr 2455/2001/EG.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 175.1 i EG-fördraget. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter medbeslutandeförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 251.

Svensk ståndpunkt

Sverige anser att det är bra med ett direktiv som reglerar dessa prioriterade ämnen på ett gemensamt sätt inom EU. Det är viktigt att direktivet kan genomföras på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt i medlemsländerna så att inte kraven på exempelvis miljöövervakning och uppfyllandet av gränsvärden blir orimliga.

Enligt kommissionens förslag ska övervakningen ske i vatten. En sådan övervakning medför mycket stora kostnader för Sverige och ger inte en helt korrekt bild av föroreningsituationen. Sverige har därför i förhandlingarna varit mycket drivande för att man för vissa ämnen ska ha möjligheten att kunna välja att övervaka och upprätta miljökvalitetsnormer för biologisk materia (fisk, musslor etc.) eller sediment istället för vatten. Det handlar om ämnen som exempelvis är fettlösliga och inte förväntas finnas i vatten. Detta är mer kostnadseffektivt men ger framförallt en mer korrekt bild av föroreningssituationen av dessa ämnen i miljön. Sverige har till stor del fått gehör för dessa ståndpunkter.

En annan fråga där Sverige har varit mycket drivande gäller gränsöverskridande föroreningar. Detta är mycket relevant vad gäller metylkvicksilver då den miljökvalitetsnorm som kommissionen föreslagit

² Beslut nr 2455/2001/EG av den 20 november 2001 om upprättande av en lista över prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

är mycket låg för svenska förhållanden.³ Bl.a. Sverige har särskilda problem med höga halter av kvicksilver i miljön som beror på höga naturliga bakgrundsvärden samt en kontinuerlig tillförsel framförallt via långväga gränsöverskridande luftutsläpp. Ett problem för Sverige är att möjligheterna att reducera halterna genom ytterligare nationella åtgärder är begränsade. Internationella åtgärder på EU och global nivå är därför nödvändiga. Sverige har i förhandlingarna verkat för att man ska få räkna med naturliga bakgrundsvärden samt att problemet med de gränsöverskridande utsläppen ska tas hänsyn till vid efterlevnad av den föreslagna normen. Sverige har till stor del fått gehör även för dessa ståndpunkter.

Sverige har också arbetat för att fler av de prioriterade ämnena ska klassas som prioriterade farliga ämnen.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentets första läsning har ägt rum. Vid omröstningen i plenum antogs 71 ändringsförslag.

Förslaget

De viktigaste delarna i kommissionens förslag till direktiv är följande:

- Förslag till miljökvalitetsnormer enligt artikel 16.7 i ramdirektivet om vatten. Införande av övergångsområden/undantag för överskridande av normerna.
- Fastställande av miljökvalitetsnormer för andra föroreningar.
- Fastställandet av ett register över utsläpp och spill som används för att kontrollera huruvida minsknings eller upphörandemålen nås eller inte.
- Upphävandet av och övergångsbestämmelser för dotterdirektiven som uppräknas i bilaga IX till ramdirektivet om vatten, enligt det som anges i artikel 16.10 i samma direktiv.
- Identifiering av prioriterade farliga ämnen ur den grupp på 14 ämnen som omfattas av granskning enligt kraven i beslut nr 2455/2001/EG.

³ Kommissionens förslag till miljökvalitetsnorm för biota är 20 µg/kg. De naturliga bakgrundsvärdena i Sverige bedöms preliminärt ligga mellan 100-500 µg/kg.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

I svensk rätt finns i dag, med anledning av direktiv 76/464⁴ om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö och fem dotterdirektiv till det direktivet, bestämmelser som reglerar liknande aspekter som i det nu föreslagna direktivet.

Direktiv 76/464 är delvis genomfört genom miljöbalkens hänsynsregler, bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 16 kap. 2 §, 22 kap. 25 §, 24 kap. 3 och 5 §§ och 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken.

De fem dotterdirektiven 82/176, 83/513, 84/156, 84/491, 86/280⁵ är delvis genomförda genom miljöbalken, förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll och Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1995:7) om utsläpp av industriellt avloppsvatten.

Det nya förslaget till direktiv innebär att de miljökvalitetsnormer som fastställs på EU-nivå måste genomföras i Sverige.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt kommissionens förslag förväntas detta direktiv inte innebära några budgetära konsekvenser på EU-nivå.

Kostnader för Sverige bedöms uppstå framför allt när det gäller den miljöövervakning som krävs för att bedöma om miljökvalitetsnormerna uppfylls. Kostnaderna är beroende av hur miljöövervakningen utformas. Som det ser ut nu kommer övervakningen att utföras av vattenmyndigheterna samt via recipientkontroll av verksamhetsutövare. Även de åtgärder som eventuellt måste vidtas för att efterleva direktivet kommer att medföra kostnader.

⁴ Rådets direktiv 76/464/EG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö

⁵ Rådets direktiv 82/176/EEG av 22 mars 1982 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från kloralkaliindustrin, Rådets direktiv 83/513/EEG av den 26 september 1983 om gränsvärden och kvalitetsmål för kadmiumutsläpp, Rådets direktiv 84/156/EEG av den 8 mars 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin, Rådets direktiv 84/491/EEG av den 9 oktober 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan, Rådets direktiv 86/280/EEG av den 12 juni 1986 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

En utgångspunkt är att kostnader ska tas inom ram och att finansieringsprincipen ska tillämpas om förslagen medför ökade kostnader för kommunerna.